

COL·LECCIO POPULAR BARCINO

**LES
PRINCIPALS
FALTES
DE
GRAMÀTICA**

(MANERA D'EVITAR-LES)

**PER
POMPEU FABRA**

*President de la Secció Filològica
de l'Institut d'Estudis
Catalans*

ADMINISTRACIÓ: PETRITXOL, NÚM. 3

Núm. 2

BARCELONA

PREU: 1 PTA.

COL·LECCIÓ POPULAR BARCINO, II

LES
PRINCIPALS FALTES
DE GRAMÀTICA

(MANERA D'EVITAR-LES)

PER

POMPEU FABRA

*President de la Secció Filològica
de l'Institut d'Estudis
Catalans*

BARCELONA, 1925
EDITORIAL BARCINO - PETRITXOL, 3

Impremta JOAN SALLEN. – Sabadell

ADVERTIMENT

Molts són els que pensen que per a escriure bé el català no els cal sinó aprendre'n l'ortografia. Per això hem cregut que convenia de publicar, dins la COL·LECCIÓ BARCINO, llibres de fàcil adquisició referents a les altres parts de la gramàtica. Dos d'aquests llibres són: el que avui donem al públic, on són denunciades les principals faltes de sintaxi que solen cometre's en el català escrit i explicats els mitjans d'evitar-les, i un altre, que tenim en preparació, dedicat especialment a la conjugació. Ambdues obres, de les quals hem encarregat la confecció al Sr. Pompeu Fabra, les creiem un complement indispensable a l'Ortografia suara publicada, tant almenys com el mateix Diccionari ortogràfic abreujat que tenim igualment en preparació.

En la present obra cadascuna de les qüestions tractades pot ésser estudiada separatament de les altres: un índex alfabètic en facilita la consulta. I tocant els exercicis que hi figuren, el lector és pregat de fer-los i consultar després la «Clau dels Exercicis», a fi d'encertir-se d'haver comprès bé les matèries a què fan referència.

L'EDITOR / [6]

OMISSIÓ INDEGUDA DE LA PARTÍCULA «NO»

1. Quan en una proposició negativa, algun dels mots *res*, *ningú*, *cap*, *enlloc*, *mai*, *gens*, *tampoc*, i expressions com *en ma vida*, *ni tu ni jo*, s'anteposen al verb, és comú, en el llenguatge corrent, de suprimir la partícula *no* que, com a regla general, acompanya sempre el verb d'una proposició negativa: Diem *No hi vaig mai*; però, habitualment, no diem *Mai no hi vaig*, sinó *Mai hi vaig*. Aquesta ommissió de la partícula *no* és sempre poc recomanable, i sovint àdhuc del tot inadmissible.

Això fa que, en la majoria dels casos en què algun dels mots *res*, *ningú*, *cap*, *enlloc*, *mai*, *gens* i *tampoc* o algunes de les expressions *en ma vida*, *ni tu ni jo* i anàlogues, precedeix el verb, calgui afegir, al davant d'aquest, un *no*, habitualment omès.

1. Mai hi va.	Mai no hi va.
2. Enlloc l'hem trobat.	Enlloc no l'hem trobat.
3. Res l'ha convençut.	Res no l'ha convençut.
4. Ni tu ni ell ho sabeu.	Ni tu ni ell no ho sabeu.

Però aquesta addició de la partícula *no* no s'ha pas de fer en tots els casos, i la millor manera d'esbrinar si un verb que ve al darrera d'algun d'aquells mots o expressions ha d'anar o no acom- / [8] panyat de la partícula *no*, és de mirar el que passaria si en lloc d'anar el dit mot o expressió al davant del verb, anava al darrera:

Mai hi vaig.– Si posposàvem *mai* al verb, diríem *No hi vaig mai*; doncs, en el cas d'anar *mai* al davant del verb, escriurem *Mai no hi vaig* (i no *Mai hi vaig*, com diem habitualment).

Sense mai dir-li res.– Si posposàvem *mai* al verb, diríem *Sense dir-li mai res*; doncs, en el cas d'anar *mai* al davant del verb, escriurem *Sense mai dir-li res* (i no *Sense mai no dir-li res*, com fa algú erradament).

Observació. En una proposició negativa, el *no* afegit ha de posar-se al davant del verb, no al davant de *res*, *ningú*, etc.: si afegim un *no* a *Mai hi vaig*, ha d'ésser per convertir-lo en *Mai no hi vaig*: *No mai hi vaig* seria incorrecte, així com *No mai no hi vaig* (com ha escrit algú alguna vegada). Fixeu-vos, d'altra banda, que no vol dir el mateix *Res no l'espanta* (proposició negativa) que *No res l'espanta* (proposició afirmativa).

1. És una noia molt coratjosa: *res no l'espanta*.
2. És una noia molt temorega: *no res l'espanta*.

Exercici 1.– En les proposicions següents, afegiu *no* allà on calgui.

1. Ningú ens ha vist passar.– 2. Mai diuen el que pensen.– 3. Enlloc l'hem trobada.– 4. La Maria, no vindrà? Tampoc vindrà en Pere.– 5. Cap d'elles ho acceptarà.– 6. Si cap d'elles t'ho pregunta, respon-li que no / [9] ho saps.– 7. Si cap d'elles t'ho vol dir, com ho faràs per a saber-ho?– 8. Si mai els veus, dóna'ls expressions de part meva.– 9. Ho ha dit sense ningú preguntar-li-ho.– 10. En ma vida he vist una cosa igual.– 11. Res voldria dir que pogués molestar sa mare.– 12. Si ningú et pregunta *res*, no tindràs feina a contestar a ningú.– 13. Si ningú et pregunta *res*, cal que t'hi miris, a contestar-li.– 14. És un home molt valent: *res l'espanta*.– 15. Ens escolta sense mai dir una paraula.– 16. *Res us dirà* que ja no sapigüeu.– 17. Ni ell ni cap de vosaltres és capaç d'endevinar-ho.– 18. Gens ens alegrarem de la seva derrota.– 19. Si gens de vent hagués fet, ja s'ho hauria emportat tot.– 20. Cap dona voldrà banyar-s'hi, en aquesta piscina.

2. En una proposició afirmativa poden ocórrer, amb distinta significació, *res* i *no res*, *gens* i *no gens*. Ex.:

1. T'ha contat *res* del que sap?
2. Com pot alarmar-se de *no res*?
3. Estàs *gens* cansat, per ventura?
4. És una amenaça *no gens* menyspreable.

Cal, doncs, anar molt amb compte, en les proposicions afirmatives, a no ometre el *no* de les locucions *no res* i *no gens*. *No gens*, però, es redueix a *gens* en contacte d'un *ni*. Ex.:

5. Ha estat realment una tasca *no gens* curta ni *gens* fàcil.

Exemples de *res*, *ningú*, *cap*, etc. en proposicions afirmatives i negatives:

1. No m'han dit *res* de nou.– 2. T'han dit *res* de nou ?– 3. Si et donen *res*, no ho prenguis.– 4. El dia que et / [10] faci *res*, m'ho dius.– 5. Demana-li si en sap *res*.– 6. Ja no atén al que li diuen: *no res* el distreu.– 7. No se li escapa ni una paraula del que diuen els oradors: *res* no el distreu.– 8. M'admira com ha après *res*.– 9. «Com consir que el món sia creat de *no res*, he meravella com de *no res* pot ésser creat *res*».– 10. Si veus *ningú* que s'hi passegi, vina'ns-ho a dir.– 11. Han caçat *cap* perdiu?– 12. Jo no tinc *cap* bastó: vejam si ell en té *cap*.– 13. Si hi trobes *cap* errada, corregeix-la.– 14. Has vist *enlloc* el llibre que ahir llegia?– No l'he vist *enlloc*.– 15. L'havies vist *mai* tan alegre? – 16. *Mai* no l'havia vist tan content.– 17. Què farà *mai* que no ho hagi ja fet? – 18. És l'home més extraordinari que hakis vist *mai*.– 19. *Mai* que el vegis, saluda'l de part meva.– 20. Passa sense dir-me *mai res*.– 21. Teniu *gens* de pa? – No sé pas si en tinc *gens*. No, no en tinc *gens*. – 22. No deixis aquests papers sobre la taula, perquè si feia *gens* de vent se'ls emportaria. – 23. No s'han cansat *gens*.– 24. Els he trobat *no gens* cansats, disposats a reprendre la marxa.

Observació. Pareu esment que els mots *res*, *ningú*, *cap*, *enlloc*, *mai*, *gens* i *tampoc* no són mots negatius. Únicament s'esdevé que, sols, serveixen per a expressar una negació¹ quan resumeixen una proposició negativa, per exemple en les respostes:

1. Quants llapis tens? – *Cap*.
2. On l'has vist? – *Enlloc*.
3. Quan m'ho diràs ? – *Mai*. / [11]

DONCS

3.

1. No hi ha sinó aquests tres camins. No podem passar pel de la dreta, ni podem passar pel de l'esquerra; *doncs* hem de passar forçosament pel del mig.
2. El seu pare no pot venir a l'excursió, *doncs* fa dos dies que està malalt.

En 1, la conjunció *doncs* introdueix una proposició (*hem de passar forçosament pel del mig*) que expressa una conseqüència d'allò que hem dit anteriorment: *doncs* és correcte.

1. Cp., encara, § 1, exemples 1, 2, 3 i 4. Però, en aquests exemples, és preferible, com sabem, de no ometre *no* davant el verb.

En 2, de les dues proposicions enllaçades per la conjunció *doncs*, la proposició introduïda per *doncs* (*fa dos dies que està malalt*) no expressa una conseqüència d'allò que diem en l'altra (*el seu pare no pot venir a l'excursió*), ans és el que diem en aquesta que és una conseqüència del que diem en aquella; la proposició introduïda per *doncs* expressa la *causa* d'allò que diem en l'altra: *doncs* no és correcte.

Parem bé esment en això: *doncs* no és una conjunció causal, sinó deductiva o il·lativa. Conjuncions causals són *perquè*, *per tal com*, *ja que*, *vist que*, *puix que*, *puix*.

Exercici 2.– En els passatges següents, quins *doncs* són bons i quins inacceptables.

1. Plou? *Doncs* no surtis.– 2. Avui encara no te'l podré presentar, *doncs* no arribarà fins demà.– 3. Ja és aquí i ve tot sol.– *Doncs* ara el podem escometre i dir-li allò.– 4. No deies que això no ho faries mai? *Doncs* / [12] per què li fas creure que ho faràs? – 5. Aquest exemple han d'imitar-lo les classes obreres, *doncs* aquesta tàctica ha portat grans avantatges.– 6. Què em valen a mi els béns i les riqueses, *doncs* só destituïda de tot goig, plaer i consolació? – 7. Tot animal és mortal; l'home és un animal; *doncs* l'home és mortal.– 8. L'home és mortal *doncs* és un animal.– 9. Està molt enfadat amb tu, *doncs* no l'has saludat.– 10. Està molt enfadat amb tu. *Doncs*, senyal que no l'has saludat.– 11. Alguna cosa deu tenir aquest menut, *doncs* plora tot el dia.– 12. Els haveu de castigar, *doncs*, si no, no faran mai bondat.– 13. Els has de renyar, *doncs* no fan mai res del que els manes.– 14. Sense el seu consentiment, no podem fer res; *doncs* convé que el vagis a veure avui mateix.– 15. Convé que el vagis a veure avui mateix, *doncs* sense el seu consentiment no podem fer res.

ADEMÉS

4.

1. És molt bon company: m'ha deixat els seus llibres i, *ademés*, m'ha explicat la lliçó d'avui.
2. Una capsa on hi havia cabdells, rodets, cintes, botons, agulles, i, *ademés*, unes tisores i un punxó.
3. Parlaré amb el propietari i faré tots els possibles per a convèncer-lo. I, *ademés*, veuré de convèncer el seu fill.
4. És un tractat excel·lent. És complet, ple d'observacions utilíssimes, i porta nombrosos problemes. *Ademés*, és molt ben escrit.

Molts mots i locucions trobem avui usats en la llengua escrita per tal d'evitar la conjunció *ademés*, jutjada inadmissible:

demés: – És el substitut preferit. Aquesta pre- / [13] ferència és deguda a no res més que a una raó de comoditat:² en la majoria dels casos en què trobem avui usat *demés*, seria sens dubte preferible *encara*.

endemés: – No és exactament equivalent a *ademés*. Caldria, doncs, excloure'l com a sinònim de *ademés*.

oimés: – És un mot dialectal que farien bé de no usar mai aquells a qui no és familiar.

encara: – Usadíssim en català antic i en la llengua parlada, és, en general, el millor substitut de *ademés*.

encara més, no res menys, ultra això: – Són expressions arcaiques que poden també usar-se, en alguns casos, com a substituïts de *ademés*. Tocant la locució *no res menys*, convé recordar que significa *ademés* o *així mateix*, i que per tant és usada erròniament quan és emprada com a traducció de la locució espanyola *no obstante*.

L'adverbi *ademés* serveix per a formar la locució prepositiva *ademés de*, la qual pot ésser evitada, en tots els casos, mitjançant la preposició arcaica *ultra*. Altres substituïts ocasionals de *ademés de* són: *a més de, enllà de, llevat de... encara.* / [14]

QUIN - QUAL

5.

1. L'home *que ha arribat aquest matí*, és el seu germà gran.
2. El seu pare, *que era metge*, morí l'any passat.
3. Ell, *que és ric*, no necessita el nostre ajut.
4. Aquesta és la noia *de qui et parlava ara mateix*.
5. Vols el martell *amb què he clavat aquests claus*?
6. Són comandes urgents, *les quals convé servir*.
7. La font *on anàvem tan sovint*, ara és eixuta.

En cadascuna d'aquestes set proposicions hi ha un grup de mots (els escrits amb lletra cursiva) que constitueixen una proposició, la qual propo-

2. El *demés* que en tanta abundor es troba avui en la llengua escrita, no és res més, llevada la seva *a* inicial, que l'*ademés* que s'ocorre, primer que tot altre mot, en traduir un *además* espanyol.

sició (dita *subordinada*) es troba, així, constituint una part integrant d'una altra proposició (dita *principal*).

Fixem-nos, ara, que en totes elles la proposició subordinada es refereix a un nom o pronom de la proposició principal (dit *antecedent*): *home* en 1, *pare* en 2, *ell* en 3, *noia* en 4, *martell* en 5, *comandes* en 6, *font* en 7. Aquesta mena de proposicions subordinades s'anomenen proposicions de relatiu, i el mot conjuntiu que hi figura (*que, qui, què, el qual, on*) és un *mot relatiu*.

6. Comparem les proposicions del § 5 amb les següents:

1. No sé pas *què vols*.
2. Digueu-me *de què han parlat*.
3. Demana *qui és*.
4. No m'han dit *quin volien*.
5. Pregunta'ls *on l'han posada*. / [15]

Aquestes cinc proposicions, com les del § 5, contenen cadascuna una proposició subordinada; però ací la proposició subordinada no és una proposició de relatiu, per tal com no es refereix a un nom o pronom de la proposició principal, ans depèn directament del verb (del qual constitueix un complement). El mot conjuntiu (*què, qui, quin, on*) és en aquest cas un *mot interrogatiu*.

Notem que els mots *qui, què* i *on* poden ésser relatius i interrogatius; *que* i *el qual* són relatius, però no interrogatius; *quin* és interrogatiu, però no relatiu.

Ara bé: és un defecte d'emprar *quin* com a mot relatiu. Ex.:

1. Són comandes urgents, *les quines* convé servir.
2. Aquesta és la noia de *la quina* et parlava ara mateix.
3. Tothom s'indignà d'aquella supressió, *quina* supressió afectava els interessos de tants de veïns.
4. És la casa *quin* propietari acaba de morir.

En aquests quatre exemples, la proposició subordinada és una proposició de relatiu, puix que es refereix a un nom de la proposició principal (*comandes* en 1, *noia* en 2, *supressió* en 3, *casa* en 4); doncs *quin* és erroni.

Aquest *quin* erroni cal en general reemplaçar-lo per *qual* precedit sempre de l'article:

1. Són comandes urgents, *les quals* convé servir.
2. Aquesta és la noia de *la qual* et parlava ara mateix.
3. Tothom s'indignà d'aquella supressió, *la qual* supressió afectava els interessos de tants de veïns. / [16]

Sols quan *quin* és emprat com a equivalent del *cuyo* espanyol, no pot reemplaçar-se per *el qual* sinó per *el del qual*:

4. És la casa *el* propietari *de la qual* acaba de morir.

Exercici 3. En quines de les proposicions següents *quin* és correcte i en quines no. Feu-hi les correccions degudes:

1. Ignorem en *quina* època ocorregué el cataclisme.– 2. En l'època de la dominació francesa, en *quina* època moriren els prínceps X. i Y.– 3. El gall dindi, el *quin* era envejós del pagó, anà a trobar el gall i li digué...– 4. Hi havia una gran gentada en la *quina* figuraven els generals X., Y. i Z.– 5. Ell no sabia pas *quina* de les dues comprar.– 6. El príncep, *quin* germà era casat amb una de les dues filles de X., demanà en matrimoni l'altra filla.– 7. Devien quatre mil pessetes, *quina* suma pagaren al seu administrador.– 8. Si jo et deia ara *quines* són les seves pretensions, comprendries que no hi ha res a fer.– 9. És un gran portal, *quines* columnes són de marbre.– 10. Un estoig on hi ha una esquelleta petita i quatre capsetes de fusta, en *quines* capsetes no hi ha res.– 11. Voldria saber *quin* camí agafareu.– 12. L'amo de la casa en la *quina* estàveu vosaltres, ja fa temps que no viu en el poble.– 13. És el músic *quines* obres han tingut més èxit aquests darrers anys.– 14. Celebraren el seu triomf amb aclamacions eixordadores. *Quines* aclamacions arribaven fins a orelles del vençut... / [17]

EL QUE – EL QUAL

7.

1. El meu llibre i *el que* m'has deixat són tots dos al calaix de la taula.
2. Jo li he deixat el llibre amb *el que* ha estudiat la lliçó d'avui.

El que és correcte en 1; és dolent en 2.

Quan entre *el* i *que* es sobreentén un nom, *el que* és bo. En 1, *el que* vol dir *el llibre que*: entre *el* i *que* es sobreentén el nom *llibre*. Doncs *el que* és bo.

Quan, com en 2, entre *el* i *que* no es sobreentén cap nom i *el que* és

reemplaçable per *el qual*, llavors *el que* és dolent, i cal substituir-lo per *el qual*:

2. Jo li he deixat el llibre amb *el qual* ha estudiat la lliçó d'avui.

Exercici 4. Quins *el que* són bons i quins són erronis en les següents proposicions:

1. Aquesta noia i *la que* se n'ha anat ara mateix, són germanes.– 2. És la noia de *la que* parlàvem ara mateix.– 3. Aquests documents, en *els que* hem trobat tants d'exemples de la dita construcció, provenen tots de la biblioteca del seu besavi.– 4. Aquests documents i *els que* ha examinat el teu amic són els mateixos que utilitzà l'autor X.– 5. Continua amb la mateixa intransigència, de *la que* ens hem lamentat tantes vegades.– 6. Porta'm els guants.– Quins? *Els que* són damunt la taula?– 7. Cerca-ho en aquella obra, en *la que* ho trobaràs explicat minuciosament.– 8. L'obra de Guimerà a *la que* es referia, no era *Mar i cel*, sinó *Terra baixa*.– 9. Aquest / [18] bastó no és pas *el que* jo he perdut.– 10. Han trobat vint o trenta capsos, regirant el magatzem; però no són *les que* tu reclamaves.

QUAL – EL QUAL – EL... DEL QUAL

8.

1. Llavors ell s'assabentà del triomf del seu company, *del qual* triomf parlava tothom en el poble, els uns alegrant-se'n, els altres dolent-se'n.

Eviteu l'ús de *qual* en lloc de *el qual* en casos com el d'aquest exemple, ço és quan *el qual* va adjuntat a un nom (*el qual triomf*). Fóra incorrecte de dir: Llavors ell s'assabentà del triomf del seu company, de *qual* triomf parlava tothom...

2. Hi ha un gran portal, *les columnes del qual* són de marbre.

Allí on el català diu *les columnes del qual*, l'espanyol diu *cuyas columnas*. Eviteu de substituir *les columnes del qual* per una construcció calcada de l'espanyola traduint arbitràriament *cuyo* per *qual* (*quals columnes*). Fóra incorrecte de dir: Hi ha un gran portal, *quals* columnes són de marbre.

Qual no precedit de l'article és sempre defectuós: en uns casos (exemple 1) cal reemplaçar-lo per *el qual*; en altres (exemple 2), per *el... del qual*; però mai per *quin*, com encara fan alguns. (Cp. § 6.) / [19]

Exercici 5. Reemplaceu *qual* per *el qual* o *el... del qual* segons calgui.

1. Ara mateix ha estat publicada la traducció d'aquesta obra, de *qual* obra han sortit ja tres edicions alemanyes.– 2. Fa setanta anys que morí aquest autor, *quals* obres són encara llegides amb profit pels estudiosos.– 3. Era una estàtua d'argent sobre un pedestal de marbre, *qual* estàtua fou robada en l'assalt al castell.– 4. Us lliuraran fins a quaranta mil pessetes, *qual* suma haureu de destinar a la reparació de la casa i a la compra del molí.– 5. Aquest gran savi, *quals* descobertes influïren tan poderosament en el desenvolupament de les ciències naturals, era fill d'un humil ciutadà de X.– 6. Demaneu a l'administrador que us lliuri els llibres que són a l'armari de la sala blava, *quals* llibres trameteu al meu fill després de fer-ne l'inventari.

DEFECTE CONSISTENT A EXPRESSAR DUES VEGADES UN MATEIX COMPLEMENT MITJANÇANT EL MOT RELATIU I UN PRONOM FEBLE ADJUNTAT AL VERB

9.

1. És un mètode *que* tots, sense excepció, *l'han* adoptat.
2. És la cabana d'en Pere, *on* tots, quan es va posar a ploure, *s'hi* van aixoplugar.
3. Ara ha tornat el mestre, *de qui* tot el poble *n'estava* tan content.

Dins una proposició de relatiu (Cp. § 5), és una incorrecció d'expressar una segona vegada mitjançant un pronom feble adjuntat al verb, allò que ja hem expressat mitjançant el mot relatiu: / [20]

En 1, allò que ja és expressat pel relatiu *que* ho expressem una segona vegada pel pronom feble *l'*: *l'* hi és de massa. En 2, allò que ja és expressat per *on*, ho expressem una segona vegada per *hi*: *hi* hi és de massa. En 3, allò que ja és expressat per *de qui*, ho expressem una segona vegada per *n'*: *n'* hi és de massa.

Les tres proposicions anteriors, corregides, fan:

1. És un mètode *que* tots, sense excepció, han adoptat.
2. És la cabana d'en Pere, *on* tots, quan es va posar a ploure, es van aixoplugar.
3. Ara ha tornat el mestre, *de qui* tot el poble estava tan content.

Exercici 6.– En les proposicions següents lleveu els pronoms febles allà on calgui a fi que les dites proposicions esdevinguin correctes:

1. Van portar el malalt, al qual, degut al seu estat, no li poguérem fer l'operació.– 2. Aquella és la regió de la qual sens dubte en procedeixen la major part dels Sacanell.– 3. I heus ací com fou destruït aquell bosquet, on hi havíem passat tantes estones delicioses.– 4. Ja no existeix aquella font, on –te'n recordes?– sempre que hi anàvem hi trobàvem la Maria amb els nens.– 5. Aquest és l'home que aquest matí, quan passàvem pel pont, l'hem trobat assegut a la barana.– 6. Això mateix que ara, que ell no és al davant, ho contes tan minuciosament ¿per què no ho contes així mateix quan ell et pot sentir?– 7. Vés-te'n a Olot, on hi són tots ells, a qui, quan els veuràs, els pots dir que ja no cal que vinguin per Cap d'any.– 8. Hi havia una gran gentada, en la / [21] qual hi figuraven els generals X., Y. i Z.– 9. Entràrem al pati, on hi eren tots jugant a pilota.

«QUE» EN LLOC D'ALTRES RELATIUS

10.

1. Ha vingut la noia *que* l'altre any *li* vas curar la cama.
2. Ara passa el foraster *que* fa poc *en* parlàvem.
3. És un riu *que* *s'hi* nega molta gent.
4. És una fusta molt bona *que* *se'n* fan mobles.
5. Érem a la sala *que* les finestres donen a la plaça.

Aquestes construccions són incorrectes. Tolerables potser en el llenguatge col·loquial, haurien de bandejar-se en absolut de la llengua literària, on són molt més freqüents del que hom podria creure.

Les corresponents construccions correctes són:

1. Ha vingut la noia *a la qual* (o *a qui*) l'altre any vas curar la cama.
2. Ara passa el foraster *del qual* (o *de qui*) fa poc parlàvem.
3. És un riu *en el qual* (o *on*) s'ha negat molta de gent.
4. És una fusta molt bona *de la qual* (o *de què*) es fan mobles.
5. Érem a la sala *les finestres de la qual* donen a la plaça.

En 1, si convertíem la proposició de relatiu en una proposició independent reemplaçant-hi, naturalment, el mot relatiu per l'antecedent (Cp. § 5), aquesta faria:

l'altre any vas curar la cama *a la noia*.

Doncs, en fer d'aquesta proposició una subordinada de relatiu (referent a un antecedent *noia*), / [22] el terme relatiu que substitueixi el complement *a la noia* ha d'ésser *a la qual* o *a qui* (no *que*):

a la qual l'altre any vas curar la cama.

Així mateix:

En 2:– fa poc parlàvem *del foraster*
del qual fa poc parlàvem.

En 3:– s'ha negat molta de gent *en el riu*
en el qual s'ha negat molta de gent.

En 4:– es fan mobles *de tal fusta*
de la qual es fan mobles.

En 5:– *les finestres de la sala* donen a la plaça
les finestres de la qual donen a la plaça.

Exercici 7.– Refeu les proposicions de relatiu que siguin incorrectes:

1. Aquell home que en deien tant de mal, és l'home més bo del món.–
2. Ja és aquí la caixa que hi posarem els llibres.–
3. Era el mateix pescador que li havíem llogat la barca.–
4. El turó de Galzeran és aquell puig que n'han tret tots els arbres.–
5. Són pins gegants que les arrels arriben fins més enllà del clos.–
6. És aquell castell que tenia una torre quadrada i ara hi han fet un campanaret.–
7. És una planta que se'n treu aquesta essència.–
8. L'advocat que li vam anar a demanar consell, ara és fora, i ens caldrà anar a veure'n un altre.–
9. És un indret del bosc que a penes hi entra la claror.

QUE – DE QUÈ, A QUÈ, EN QUÈ

11.

1. { No m'agrada gens – la teva conducta.
No m'agrada gens – que surtis tan tard. / [23]
2. { Veiem ben bé – la dificultat.
Veiem ben bé – que no vindreu.
3. { Estic content – de – l'èxit obtingut.
Estic content – que hagis vingut.

4. { Acostuma'l – a – venir cada dia.
Acostuma'l – que vingui cada dia.
5. { Quan s'entossudeix – en – una cosa...
Quan s'entossudeix – que li diguin una cosa...
6. { Veges de venir – abans de – les vuit.
Veges de venir – abans – que plogui.
7. { No ha comparegut – des de – l'altre dissabte.
No ha comparegut – des – que vosaltres sou fora.
8. { Desa-ho – a fi de – no perdre-ho.
Desa-ho – a fi – que no es perdi.
9. { Això ho farem – en cas de – no venir ells.
Això ho farem – en cas – que vinguin tots ells.

Notem l'omissió de les proposicions *de*, *a* i *en* davant la conjunció *que* (casos 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9). No fer-la és considerat com un castellanisme. Avui, però, és molt freqüent d'usar aquestes preposicions davant *que*, el qual sol transformar-se llavors en *què*. Així:

3. Estic molt content *de què* hakis vingut.
4. Acostuma'l *a què* vingui cada dia.
5. Quan s'entossudeix *en què* li diguin una cosa.
6. Veges de venir abans *de què* plogui.
8. Desa-ho a fi *de què* no es perdi. &

Ara bé: les combinacions *de què*, *a què* i *en què* són bones quan *què* és un pronom relatiu (ço és quan *què* es refereix a un nom o pronom precedents. Cp. § 5) o interrogatiu (equivalent a *quina* / [24] *cosa*. Cp. § 6), i són dolentes quan *què* no és un pronom relatiu o interrogatiu. Ex.:

10. És la casa *de què* t'he parlat tantes vegades.
11. No sabem *de què* parlaran.
12. Tenia l'esperança *de què* vindrien un altre dia.
13. Són coses *a què* cal acostumar-se.
14. Els hem preguntat *a què* es referien.
15. Tothom va accedir *a què* ho fessin ells.
16. Són els mateixos jocs *en què* ells s'adelitaven.
17. No sabem *en què* consisteix.
18. No tinguis tanta fe *en què* ells compliran llur deure.

En 10, 13 i 16, *què* és un pronom relatiu (es refereix a *casa* en 10, a

coses en 13, a jocs en 16); i en 11, 14 i 17 és un pronom interrogatiu: *què* és correcte.

En 12, 15 i 18, *què* és, al contrari, erroni, així com l'ús, davant seu, de les preposicions *de*, *a* i *en*. Cal reemplaçar-hi *de què*, *a què* i *en què* pel simple *que*:³

12. Tenien l'esperança *que* vindrien un altre dia.
15. Tothom va accedir *que* ho fessin ells.
18. No tinguis tanta fe *que* ells compliran llurs deures. / [25]

Exercici 8.– Suprimiu les preposicions *de*, *a* i *en* allà on calgui.

1. Estem segurs de *què* ho faran.– 2. Això de *què* tant parreu, no és res en esguard del *que* ells van fer.– 3. Això *que* ens dieu de *què* moltes vegades ens heveu escrit i no us hem respost, sapigheu *que* us hem escrit almenys dues vegades...– 4. I vós, amb la vostra triga, donàreu lloc a *què* ells tinguessin temps d'emportar-s'ho tot.– 5. T'ho diré amb la condició de *què* no ho diguis a ells.– 6. Jo no sé pas de *què* et queixes.– 7. Teníem por de *què* no vindrien.– 8. Aquesta confiança en *què* estàs, t'ha de perdre.– 9. No tinc gaire confiança en *què* ens ajudin com caldria.– 10. Es gloriegen de *què* els seus deixebles són els *que* han obtingut les millors qualificacions.– 11. Has comès una falta de *què* t'has de penedir un dia o altre.– 12. No entenc a *què* et refereixes.– 13. Ja són concedits els càrrecs a *què* aspiràveu.– 14. Això és la millor prova de *què* ells no en sabien res.– 15. Aspiraven a *què* els fos concedida aquella gràcia.

OMISSIÓ DE LA CONJUNCIÓ «QUE»

12.

1. Us preguem ens escrigueu quin dia arribareu a Barcelona.
2. Li férem dir *que* desitjàvem molt vingués amb nosaltres.
3. Ell, *que* espera hi anirem aviat, tindrà un bon desengany.

3. Hi ha casos en *què* l'omissió de la preposició davant *que* condueix a una construcció no prou satisfactent, i és per això *que* no és rar de trobar, àdhuc en bons escriptors, casos de *de què*, *a què* i *en què* en lloc del simple *que*. Seria, però, preferible *que*, en aquells casos en *què* l'omissió de la preposició no semblés faedora o convenient, en lloc de canviar, darrera aquesta, *que* en *què* recorreguessin a d'altres construccions, sia interposant entre la preposició i *que* un substantiu adequat (el *fet*, la *circumstància*, etc.), sia interposant un *això* seguit d'una coma, sia finalment canviant la preposició subordinada (*que no ho han fet*) en una frase d'infinitiu (*no haver-ho fet*).

Heus ací tres casos d'omissió de la conjunció *que*, la qual ommissió cal evitar en absolut:

Us preguem *que* ens escrigueu quin dia arribareu a Barcelona. / [26]

2. Li férem dir que desitjàvem molt *que* vingués amb nosaltres.
3. Ell, que espera *que* hi anirem aviat, tindrà un bon desengany.

TENIR QUE, HAVER-HI QUE

13. No digueu *tenir que* sinó *haver de*! No digueu *haver-hi que* sinó *caldre*!

1. *Tinc que* anar-hi a les vuit.
2. *Hi ha que* convenir que són bons.

Cal substituir aquestes construccions per:

1. *He d'anar-hi* a les vuit.
2. *Cal* convenir que són bons.

ÚS INDEGUT DEL GERUNDI

14. El gerundi és una forma verbal terminada en *ant*, *ent* o *int*: el gerundi de *començar* és *començant*; el de *perdre* és *perdent*; el de *dormir* és *dormint*.

1. A les vuit, *anant* cap al port, el vaig trobar a la Rambla de Santa Mònica.
2. *Cantant* les veritats es perden les amistats.
3. Tot *sabent-li* greu, el va castigar durament.
4. Estudiava la lliçó tot *dinant*.

Avui són freqüents els casos d'ús indegut del gerundi. Heus ací un exemple de gerundi dolent:

1. Ahir vam anar a casa seva, *trobant-lo* ja a fora. / [27]

Quan enunciem, l'un darrera l'altre, dos fets dels quals el segon és conseqüència del primer, i expressem el segon valent-nos d'un gerundi, aquest gerundi és erroni. En 5, primer anàrem a casa seva, i conseqüència d'haver

anat a casa seva fou de trobar-lo ja a fora: el fet de trobar-lo ja a fora no podem expressar-lo dient *trobant-lo ja a fora*. Ens cal mudar la frase de gerundi en una proposició independent:

Ahir vam anar a casa seva i el *vam trobar* ja a fora.

Exercici 9.– En les proposicions següents, quins gerundis són bons i quins inadmissibles. Feu-hi les correccions que calgui:

1. Et convenceràs que ja és a fora, *anant* ara mateix a casa seva.– 2. Va girar-se un peu, *havent-lo* d'acompanyar nosaltres fins a casa seva.– 3. Atacaren violentament l'enemic, *aconseguint* fer-lo recular vuit quilòmetres.– 4. Va menjar massa, *fent-li* mal i *havent-se* de ficar al llit.– 5. Ens havíem errat de camí, *havent* de tornar endarrera més d'un quilòmetre.– 6. (Hem anat de A a B i, en arribar a B, hem atacat l'enemic, que era a B, el qual es veu obligat a recular de B a C, i diem:) Hem anat a B, *atacant* l'enemic, que s'ha vist obligat a recular.– 7. (Combatent i obligant l'enemic a recular, hem anat de A a B, i diem:) Hem anat a B *atacant* l'enemic, que s'ha vist obligat a recular.– 8. Caigué daltabaix del pont, *topant* de cap contra un roc del torrent.– 9. Va caure al sortidor *abocant-se* a la barana per veure els peixos.– 10. Va morir dissabte *essent* enterrat diumenge.– 11. Vam anar a casa seva *essent-ne* ell ja a / [28] fora.– 12. Li escrivírem, *contestant-nos* ell l'endemà mateix.– 13. Donant moltes voltes pel bosc, a l'últim vaig trobar-ho, *comunicant-ho* tot seguit al seu amo.

«A» EN ELS COMPLEMENTES DIRECTES

15.

1. Hem vist a la teva germana.
2. Hem escrit una carta a la teva germana.

En 1, hem vist què? la teva germana: la cosa *vista* és la teva germana: el complement *a la teva germana* és un complement directe.

En 2, hem escrit què? una carta; la cosa *escrita* no és la teva germana, sinó la carta: el complement *a la teva germana* és un complement indirecte (el complement directe és *una carta*).

Ara bé: cal recordar que el complement directe, fora de comptades excepcions, ha d'anar sense la preposició *a*. Així, cal corregir la proposició 1, escrivint:

1. Hem vist la teva germana.

Quan ens ocorre d'escriure un complement precedit de la preposició *a*, hem de deturar-nos a examinar si és directe o no: si és directe suprimirem la preposició *a*.⁴ / [29]

Un mitjà fàcil de conèixer si un complement és directe o indirecte consisteix a posar-lo en singular, si ja no hi està, i reemplaçar-lo per un pronom personal feble: si aquest es troba ésser *li*, el complement és indirecte; si es troba ésser *el, la, l' o en*, el complement és directe. Així, en 2, si reemplaçem el complement *a la teva germana* per un pronom feble, aquest es troba ésser *li* (*Li hem escrit una carta*); doncs el dit complement és indirecte (i, per tant, *Hem escrit una carta a la teva germana* és correcte). En 1, si reemplaçem el complement *a la teva germana* per un pronom feble, aquest es troba ésser *l'* (*L'hem vista*); doncs el dit complement és directe (i cal, per tant, ometre-hi la preposició *a*: *Hem vist la teva germana*).

Exercici 10.– Suprimiu la preposició *a* allà on calgui:

1. Pel camí hem trobat a dos homes que anaven cap al poble.– 2. Vaig comprar flors i vaig enviar-les a la senyoreta X.– 3. La coneixes, a la senyoreta X.?– 4. Han assassinat al fill del moliner.– 5. El gos encaçava una gallina; el gat, a una rata.– 6. Ja heu pujat al malalt en el cotxe?– 7. Ja heu pujat la medicina al malalt?– 8. A qui has vist?– 9. A qui el donaràs, aquest llibre?– 10. A qui has saludat, ara?– 11. Això no afec- / [30] ta als teus interessos.– 12. Abraça a ton pare de part meva.– 13. Crideu a les nenes, que ja és hora de sopar.– 14. Ell estimava a la Maria; tu, a la Joana.– 15. Feu un crit a la mainada: si no, no vindran mai.– 16. Això, ja ho pots portar a l'amo.– 17. Escric al director.– 18. No ho diguis a la mare.– 19. Obeïu a la mare.– 20. Recorda-ho a la teva germana.– 21. Recordes a la seva àvia?

«A» I «EN» DAVANT UN INFINITIU

16. L'infinitiu precedit de *en* correspon a l'infinitiu espanyol precedit de *al*.
Ex.:

Català.	En entrar jo, tots s'alçaren.
Espanyol . . .	Al entrar yo, todos se levantaron.

4. Aquesta regla admet alguna excepció; així, es construeixen amb *a* els pronoms personals (*mi, tu, etc.*), i s'usa igualment *a* en l'expressió *l'un a l'altre* i anàlogues. Però, fora d'aquests casos, es farà bé de suprimir la *a*, que en general sols és tolerable, excepcionalment, davant certs pronoms.

Fora d'aquest cas, *en* és incorrecte i cal reemplaçar-lo per *a*.
No es dirà, doncs,

1. Us complaïeu *en* fer-lo enfadar.
2. No tardarà *en* venir.
3. No han pensat *en* fer tal cosa.

sinó:

1. Us complaïeu *a* fer-lo enfadar.
2. No tardarà *a* venir.
3. No han pensat *a* fer tal cosa.

Exercici 11.– En les proposicions següents, quins *en* són correctes i quins cal reemplaçar per *a*:

1. Ell s'ha entossudit *en* negar-ho.– 2. Heu vist com s'enrojolava *en* negar-ho?– 3. Tot consisteix *en* córrer / [31] més que l'altre.– 4. Han invertit cent mil pessetes *en* edificar aquesta casa.– 5. Tots s'indignaren *en* saber que no era veritat.– 6. Han estat un quart *en* inflar la bomba.– 7. Han rigut molt *en* inflar la bomba.– 8. Insisteixen *en* afirmar que no és veritat.– 9. Trobeu gust *en* turmentar-lo.– 10. Corre, *en* tornar: no t'entretenguis pel camí.

BAIX - SOTA

17. En català tenim:

–*baix*, adjectiu, oposat a *alt*. Ex.:

1. En Pere no és alt: és més aviat *baix*.

–*baix*, adverbi, oposat a *dalt*. Ex.:

2. Els uns eren *baix*; els altres, *dalt*.

–*baix*, preposició, oposat a *sobre*. Ex.:

3. No és un grau sobre zero, sinó un grau *baix* zero.

Aquest *baix*, preposició, és dolent i cal reemplaçar-lo sempre per *sota*:

3. No és un grau sobre zero, sinó un grau *sota* zero.

Són, doncs, dolentes, i hi cal canviar *baix* en *sota*, expressions com: *baix les ordres de X.*, *baix el seu domini*, *baix la protecció de X.*, *baix la presidèn-*

cia de X., baix la direcció de X., baix la influència de, baix aquest aspecte, baix amenaça de, baix pena de mort. / [32]

LI - L'HI - LA HI - LI HO

18.

1. Ell m'escriu, i jo *li* escric.
2. Ella ens envia flors, i nosaltres *li* enviem fruita.

En 1, *li* vol dir *a ell*; en 2, *li* vol dir *a ella*: *li* equival sempre a *a ell* o *a ella*.

3. En Joan no va gaire al teatre. *L'hi* has vist algun cop?
4. T'he dit que possesis el ram al gerro, i encara no *l'hi* has posat.

En 3, *l'hi* vol dir *en Joan al teatre* (*l'* vol dir *en Joan*, *hi* vol dir *al teatre*); en 4, *l'hi* vol dir *el ram al gerro* (*l'* vol dir *el ram*, *hi* vol dir *al gerro*). En ambdós casos *hi* és un adverbi de lloc, que apareix combinat amb *l'*, complement directe.

5. En Joan m'ha demanat el llibre. Vols que *l'hi* porti?
6. La Maria demana el vestit. *L'hi* has de tornar.

En 5, *l'hi* vol dir *el llibre a en Joan* (*l'* vol dir *el llibre*; *hi* vol dir *a en Joan*); en 6, *l'hi* vol dir *el vestit a la Maria* (*l'* vol dir *el vestit*; *hi* vol dir *a la Maria*). En ambdós casos *hi* val per *li* i apareix combinat amb *l'*, complement directe.

Si en 3, 4, 5 i 6, reemplacem *en Joan*, *el ram*, *el llibre*, *el vestit* (masculins) per *la Teresa*, *la toia*, *la raqueta*, *l'ombrel·la* (femenins), és preferible d'escriure *la hi* en lloc de *l'hi*:

7. La Teresa no va gaire al teatre. *La hi* has vista mai?
8. T'he dit que possesis la toia al gerro, i encara no *la hi* has posada. / [33]
9. En Joan m'ha demanat la raqueta. Vols que *la hi* porti?
10. La Maria demana l'ombrellà. *La hi* has de tornar.

Així com en 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 i 10, tot dient *li*, no hem d'escriure *li* sinó *l'hi* o *la hi*, *hi* ha casos en què ens cal escriure *li ho*:

11. A tu t'ho contaré, allò. Però, si veus en Joan, no *li ho* contis tu.

Li ho vol dir *allò a en Joan* (*li* vol dir *a en Joan*; *ho* vol dir *allò*).

Exercici 12.– Reemplaceu allà on calgui *li* per *l'hi*, *la hi* o *li ho*.

1. Ja has pujat l'armari al segon pis?– Ara *li* pujaré.– 2. No *li* prenguis el gos.– No tinguis por: no *li* prendré.– 3. *Li* cedíem l'hort; *li* cedíem, i no l'ha volgut.– 4. És ell que m'hi empeny a mi; jo no *li* empenyo.– 5. Si ell la volia comprar, prou *li* vendrien.– 6. Ja has escrit al teu pare?– Avui *li* escriuré.– 7. Ell no sap d'escriure. Vols escriure-*li* tu, la carta? Si no, *li* escriuré jo.– 8. Quan va ésser a Barcelona, va comprar un llit de caoba; però encara no *li* han enviat.– 9. Ho havem rebut avui i *li* trametrem demà.– 10. Digueu-*li* que vingui.– 11. Si no *li* parles més alt, no et sentirà pas.– 12. La Maria voldria un vestit nou. Per què no *li* compres?– 13. No sé on se fica, el teu germà. Abans el trobava cada dia al cafè; ara no *li* veig mai.– 14.– *Li* fa mal l'orella.– 15. Encara no *li* heu fet el galliner? Ja *li* podeu fer aquesta setmana mateix.
/ [34]

«ELS», PLURAL DE «LI»

19. El plural de *el* és *els*; el plural de *la* és *les*; el plural de *li* és *els*:

1. Veuràs el teu amic? – *El* veuré demà.
2. Veuràs els teus amics? – *Els* veuré demà.
3. Veuràs la teva amiga – *La* veuré demà.
4. Veuràs les teves amigues – *Les* veuré demà.
5. Escriuràs al teu amic? – *Li* escriuré demà.
6. Escriuràs als teus amics? – *Els* escriuré demà.
7. Escriuràs a la teva amiga? – *Li* escriuré demà.
8. Escriuràs a les teves amigues? – *Els* escriuré demà.

És molt freqüent, avui, d'usar *els hi* com a plural de *li*. És un defecte que cal evitar. En 6 i 8, seria incorrecte d'escriure *els hi escriuré demà*; cal escriure *els escriuré demà*, així referint-nos a un nom masculí (*els teus amics*) com a un nom femení (*les teves amigues*). En el cas 8, seria igualment incorrecte d'escriure (com fa algú) *les escriuré demà* o *les hi escriuré demà*!

Exemples de *els hi* incorrectes (que cal reemplaçar per *els*):

Quan ells vindran *els hi* donaré aquests rams.

No el volen pas comprar: no *els hi* agrada.

Amb què jugaran si *els hi* pren les joguines?

Si les veig, *els hi* diré que has arribat.

Passem ànsia: escriu-me i escriu-los-*hi*.

Ens és igual, a nosaltres. A ells no *els hi* és també igual?

No *els hi* vagis darrera. / [35]

ELS HI

20. I. Quan amb *els hi* volem significar simplement *a ells* o *a elles*, cal reemplaçar-lo per *els*.

1. Ells m'escriuen, i jo *els hi* escric.
2. Elles ens envien flors, i nosaltres *els hi* enviem fruita.

En 1 i 2, *els hi* és incorrecte; cal reemplaçar-lo per *els*:

1. Ells m'escriuen, i jo *els* escric.
2. Elles ens envien flors, i nosaltres *els* enviem fruita.

II. Quan *els hi* conté una indicació de lloc, *hi* és correcte (és *hi*, adverbi. Cp. § 18); però *els* pot haver-se de canviar en *les*.

3. Ells no deuen anar mai al teatre; almenys no *els hi* veig mai.
4. Elles no deuen anar mai al teatre; almenys no *els hi* veig mai.

En 3, *els hi* és correcte: vol dir *a ells al teatre* (*els* vol dir *a ells*; *hi* vol dir *al teatre*). *Hi* hi és un adverbi de lloc, que apareix combinat amb *els*, complement directe (masculí).

En 4, *els hi* és incorrecte: cal reemplaçar-lo per *les hi*:

4. Elles no deuen anar mai al teatre; almenys no *les hi* veig mai.

on *les hi* vol dir *a elles al teatre* (*les* vol dir *a elles*; *hi* vol dir *al teatre*). *Hi* hi és un adverbi de lloc, que apareix combinat amb *les*, complement directe (femení). / [36]

III. Quan, en *els hi*, *hi* vol dir *a ell* o *a ella*, *hi* és correcte (és un *hi* que val per *li*. Cp. § 18); però *els* pot haver-se de canviar en *les* (com en el cas II).

5. En Joan m'ha demanat els llibres. Vols que *els hi* porti?
6. La Maria demana els vestits. *Els hi* has de tornar.
7. En Joan m'ha demanat les raquetes. Vols que *els hi* porti?
8. La Maria demana les joies. *Els hi* has de tornar.

En 5 i 6, *els hi* és correcte. En 5, *els hi* vol dir *els llibres a en Joan* (*els* vol dir *els llibres*; *hi* vol dir *a en Joan*); en 6, *els hi* vol dir *els vestits a la Maria* (*els* vol dir *els vestits*; *hi* vol dir *a la Maria*). En ambdós casos *hi* val tant com *li* i apareix combinat amb *els*, complement directe (masculí).

En 7 i 8, *els hi* és incorrecte: cal reemplaçar-lo per *les hi*:

7. En Joan m'ha demanat les raquetes. Vols que *les hi* porti?
8. La Maria demana les joies. *Les hi* has de tornar.

En 7, ara, *les hi* vol dir *les raquetes a en Joan* (*les* vol dir *les raquetes*; *hi* vol dir *a en Joan*); en 8, *les hi* vol dir *les joies a la Maria* (*les* vol dir *les joies*; *hi* vol dir *a la Maria*). En ambdós casos *hi* val tant com *li* i apareix combinat amb *les*, complement directe (femení).

IV. Quan, en *els hi*, *els* vol dir *a ells* o *a elles* (ço és, quan *els* és el plural de *li*. Cp. § 19), llavors *els* és correcte; però *hi* sols és correcte quan amb ell designem una circumstància de lloc. Ex.: / [37]

9. Heus ací els coves de la Maria i de la Teresa: posa'*ls-hi* peix. (Com diríem: Heus ací els nostres coves: posa'*ns-hi* peix.)

Fora d'aquest cas, poc freqüent, cal mudar *hi* en *el*, *la*, *els*, *les* o *ho* segons els casos. Així *els hi* és incorrecte en les cinc proposicions següents:

10. Si ens el deixen (el cove), *els hi* tornarem tot seguit.
11. Si ens la deixen (l'escala), *els hi* tornarem ara mateix.
12. Si ens els han presos (els sacs), no *els hi* podem pas tornar.
13. Si ens les han preses (les claus), no *els hi* podem pas tornar.
14. Si ens ho han robat, com *els hi* podem tornar?

En 10, 11, 12, 13 i 14 cal reemplaçar *hi* respectivament per *el* (ço és, *el*

cove), *la* (ço és, *l'escala*), *els* (co és, *els sacs*), *les* (ço és, *les claus*) i *ho* (ço és, *allò robat*):

10. Si ens *el* deixen, els *el* tornarem tot seguit.
11. Si ens *la* deixen, els *la* tornarem ara mateix.
12. Si ens *els* han presos, no els *els* podem pas tornar.
13. Si ens *les* han preses, no els *les* podem pas tornar.
14. Si ens *ho* han robat, com els *ho* podem tornar?

21. De la mateixa manera que és incorrecte de dir: *No els hi comprarem la fruita* en lloc de *No els comprarem la fruita* (Cp. § 20-1), és incorrecte de dir:

Sempre dónes diners als nois. No *els en hi* donis.

Cal dir:

1. Sempre dónes diners als nois. No *els en* donis.

En canvi, és correcte de dir: / [38]

2. Tens peix? Heus ací els coves de la Maria i la Teresa: *posa'ls-en-hi* (o *posa'ls-n'hi*).

En 1, *els en* vol dir *diners als nois* (*els* vol dir *als nois*; *en* vol dir *diners*).

En 2, *els en hi* vol dir *a la Maria i a la Teresa peix al cove* (*els* vol dir *a la Maria i a la Teresa*; *en* vol dir *peix*; *hi* vol dir *al cove*).

En la proposició següent és millor *li'n* que *n'hi*:

3. Volia estampes, i *li'n* vaig donar quatre (millor que *n'hi* vaig donar quatre).

En canvi, *n'hi* és perfecte en:

4. No hi ha cap bandera: *n'hi* vaig a posar una.

En 3, *li'n vaig donar quatre* vol dir *en vaig donar quatre a ell* (*li* vol dir *a ell*). En 4, *n'hi vaig a posar una* vol dir *en vaig a posar una allí* (*hi* vol dir *allí*).

Exercici 13.– On hi hagi un *els hi* defectuós, feu la correcció que calgui.

1. En Joan, dieu que va comprar aquests mobles ahir, i no *els hi* envia-
reu fins demà. Envieu-los-hi ara.– 2. Volen les joies. Per què no *els hi*
doneu?– 3. Si ja no necessiten els cànecs que us han deixat, per què no *els*
hi torneu?– 4. Si t'ho pregunten, què *els hi* diràs?– 5. Si t'ho pregunten, que
els hi diràs?– 6. No ens ho demanis, això, a nosaltres: demana'ls-hi a ells.– 7.
Si et sembla, dóna'ls-hi tot.– 8. *Els hi* deixarem les eines si ens les demanen.
I tu, no *els hi* deixaries?– 9. Ja *els hi* érem molt a prop.– 10. Ja *els hi* he dit
que no és veritat; però caldrà / [39] que *els hi* torni a dir.– 11. Ells ens els
tiren, i nosaltres *els hi* tornem a tirar.– 12. Jo *els hi* he sentit a dir que ho
tenen amagat. No *els hi* has sentit a dir, tu?– 13. Aquelles noies deuen tro-
bar estrany que no *els hi* presentem els nostres amics.– 14. Ja *els hi* hem
pagat les sis cadires. Que us pensàveu que no *els hi* pagaríem mai?– 15. Els
companys extraviats no eren ja lluny; encara no els vèiem, però ja *els hi* sen-
tíem les veus.– 16. *Els hi* compraré una bossa i *els hi* ompliré de bombons.–
17. Demanen pilotes, i ja *els n'hi* hem donat mitja dotzena.– 18. L'aigua *els*
hi arribava als genolls.– 19. Això, no *els hi* proposis.– 20. Digueu-los-hi que
entrin. Si no, ja *els hi* direm nosaltres.– 21. Treu aquests llibres del calaix.
No sé per què *els hi* has posats.

LLUR

22.

1. El capità i *llur* fill moriren el mateix dia.
2. La Maria era més jove que *llur* germà.

En aquestes dues proposicions, *llur* és dolent, perquè es refereix a una
sola persona: en 1, *llur* és emprat significant *d'ell*, i en 2, significant *d'ella*; i
llur no significa *d'ell* o *d'ella*, sinó *d'ells* o *d'elles*; *llur* (com *leur* francès) es
refereix sempre a dos o més posseïdors. En 1 i 2 cal usar, en lloc de *llur*, el
possessiu *seu* o *son*:

1. El capità i *el seu* fill (o *son* fill) moriren el mateix dia.
2. La Maria era més jove que *el seu* germà (o *son* germà).

En canvi, en les proposicions / [40]

3. En Pere i en Joan fa molt temps que no han vist *el seu* germà.
4. En Pere i la Maria han vist morir tots *els seus* fills.

el possessiu *el seu* pot reemplaçar-se per *llur*, puix que, en 1, *el seu* vol dir *el d'ells* (*en Pere* i *en Joan*: dos posseïdors) i en 2 vol dir *els d'ells* (*en Pere* i *la Maria*: dos posseïdors).

3. En Pere i en Joan fa molt temps que no han vist *llur* germà.
4. En Pere i la Maria han vist morir tots *llurs* fills.

EL MATEIX

23. Cal evitar l'ús de *el mateix* emprat per evitar la repetició d'un nom citat anteriorment.

1. Han d'ésser cridats a declarar els fills del nunci; i encara convé que compareguin a declarar tots els que ens han adreçat queixes contra *el mateix*.
2. La màquina ja està gairebé acabada de muntar; però encara no hem rebut la major part dels accessoris de *la mateixa*.
3. Aneu de seguida al local de l'associació i, amb l'ajut de la policia, escorcolleu totes les persones que trobareu reunides en *el mateix*.
4. Aquells fulls són d'un llibre de què no es tenia cap notícia, i els fulls que ara acaben d'ésser descoberts en l'arxiu X. sembla que també pertanyien *al mateix*.
5. La primera prova tindrà lloc el dia dos de febrer, i la segona, el dia vint-i-quatre *del mateix*.

Aquest *el mateix* pot evitar-se recorrent a algun dels mots *ell*, *aquest*, *aquell*, *el seu*, *hi*, *en*, i encara *el mateix* o *el dit* seguits d'un substantiu / [41] adequat (que pot ésser a vegades *el mateix* que es tractava d'evitar). Així:

En 1: en lloc de *contra el mateix* pot dir-se *contra ell*.

En 2: en lloc de *dels accessoris de la mateixa* pot dir-se *dels seus accessoris*, o bé simplement *dels accessoris* anteposant un *n'* al verb (*no n'hem rebut...*).

En 3: en lloc de *que trobareu reunides en el mateix* pot dir-se *que hi trobareu reunides*.

En 4: en lloc de *al mateix* pot dir-se *al dit llibre*.

En 5: en lloc de *el mateix* pot dir-se *el mateix mes*.

DEMÉS

24.

1. De la colla, veiérem en Pere i en Josep: *els demés* no comparegueren.
2. Quatre d'elles van venir amb nosaltres, i *les demés* se'n van tornar.
3. I què faràs *els demés* dies de la setmana?
4. Calç, guix i *demés* materials de construcció.
5. Pares, germans, oncles, cosins i *demés* parents...
6. Els alcaldes, regidors i *demés* autoritats competents.

Demés, adjectiu determinatiu (Cp. § 4, *demés* conjunció) deu ésser rebutjat:

els demés pot reemplaçar-se per *els altres*, *tots els altres*, *els restants*, *la resta*. / [42]

demés (no precedit d'article) pot reemplaçar-se per *tots altres*, *tots pososat*, *qualssevol*.

1. De la colla, veiérem en Pere i en Josep: *els altres* no comparegueren.
2. Quatre d'elles van venir amb nosaltres, i *les altres* se'n van tornar.
3. I què faràs *els altres* dies de la setmana?
4. Calç, guix i *tots altres* materials de construcció.
5. Pares, germans, oncles, cosins i parents *tots*...
6. Els alcaldes, regidors i *qualssevol* (o *totes altres*) autoritats competents.

«LO» NEUTRE

25. En l'eliminació del mot *lo* es cometen actualment greus errors. Tres són els mots emprats avui en la llengua literària per a substituir aquest *lo* defectuós: *ço*, *allò*⁵ i *el*. Però cal tenir molt en compte, en fer la substitució de *lo* per qualsevol d'aquests tres mots, que el fet que l'un d'ells sigui un bon substitut de *lo* en un cas determinat no vol dir que ho sigui en tots els casos; i, encara, que en molts casos no ho és cap d'ells, i l'eliminació de *lo* exigeix llavors d'abandonar la locució o gir en què figura aquest mot i de donar un altre tomb a la frase. / [43]

5. O, subsidiàriament, *això*.

26. *lo* davant el relatiu *que*. Ex.:

1. *Lo* que et convé ara és anar a descansar.
2. *Lo* que ell desitja és un rellotge.
3. Veiam si entendràs *lo* que t'explicaré.
4. Ensenya'm *lo* que t'han portat.
5. No sé pas *lo* que m'han dit.
6. Ara estigues atent a *lo* que et diré.
7. No ens amagueu res de *lo* que heu sentit a dir.
8. Per *lo* que m'han dit, veig que no és pas veritat.

Els substituïts emprats en aquest cas són *ço*, *allò* i *el*.

ço:— La combinació *ço que* té l'inconvenient de constituir un arcaisme de difícil implantació. No convé evidentment a tots els estils, i és per això que molts escriptors miren d'evitar-lo recurrent, sia a *allò que*, sia a *el que* o *el què*.

allò:— Essent *allò* un demostratiu, això fa que *allò que* no sigui l'equivalent exacte de *lo que* (com *aquell que* no és l'equivalent exacte de *el que*): *allò que* pot certament, en determinats casos, emprar-se en lloc de *lo que*, però cal anar molt amb compte en el seu ús.

9. *Lo* que convé als uns no convé als altres.
10. *Allò* que convé als uns no convé als altres.

Ací, no hi ha cap inconvenient a reemplaçar *lo* per *allò*; però és evident que 11 i 12 no tenen la mateixa força:

11. Ensenya'm *lo* que t'han portat.
12. Ensenya'm *allò* que t'han portat.

el:— La combinació *el que*, pot considerar-se, / [44] en general, com el millor substitut de *lo que*; té, però, l'inconvenient de coincidir, quant a la forma, amb la combinació de l'article masculí i el relatiu *que* (Cp. § 7). Això fa que la substitució sistemàtica de *lo que* per *el que* pugui donar lloc a frases equívokes. Així:

13. Llavors va entrar un dels nostres companys: era *lo* que esperàvem.

on la segona proposició vol dir, sense equívoc possible, que esperàvem *que entrés un qualsevol dels nostres companys*.

Fent, en 13, la substitució de *lo que* per *el que*, tenim:

14. Llavors va entrar un dels nostres companys: era *el que* esperàvem.

on la segona proposició admet una altra interpretació: nosaltres esperàvem *el company que va entrar*.

En casos com aquest cal naturalment recórrer a una altra construcció. En 14, per exemple, l'equívoc desapareix escrivint:

14. Llavors va entrar un dels nostres companys: això era *el que* esperàvem.

Observació. La substitució de *lo* per *el* emmena la substitució de *a lo, de lo* i *per lo* per *al, del* i *pel*:

6. Ara estigues atent *al que* et diré.
7. No ens amagueu res *del que* heu sentit a dir.
8. *Pel que* m'han dit, veig que no és pas veritat. / [45]

En aquests darrers temps s'ha generalitzat bastant, en la llengua escrita, l'ús de la combinació *el què* com a substitut de *lo que*: té l'avantatge sobre *el que* de no donar lloc a frases equívokes i sobre *ço que* de no constituir un arcaisme. Això farà potser que aquest *el què* vagi estenent-se fins a fer-se el substitut preferit de *lo que*, salvant naturalment els casos en què és possible *allò que*.

27. *lo* davant un adjectiu qualificatiu.

En aquest cas, són emprats, com a substituïts de *lo*: *el* (mudat en *l'* davant d'un adjectiu començat en vocal o *h*); *allò*, bo en alguns casos; i *ço*, sempre dolent. Sovint, però, són així mateix dolents *el* i *allò*.

Quan *lo* precedeix un adjectiu qualificatiu, convé distingir dues categories d'expressions:

Aquelles en què l'adjectiu revesteix invariablement la forma masculina del singular. Ex.: *lo odiós del seu capteniment; lo odiós de la seva presència*.

Aquelles en què l'adjectiu varia segons el gènere i el nombre del nom a què es refereix. Ex.: *jo admiro lo desinteressat que ha estat en Joan; jo admiro lo desinteressada que ha estat la Joana*.

I. En les primeres s'evita *lo* canviant-lo en *el* (*l'* davant vocal o *h*) o en *el que és* (i on diem *el que és*, entengueu *el que és* o *ço que és* o *el què és*. Cp. § 26). / [46]

- a) 1. Barrejar *lo* diví i *lo* humà.
 2. Confondre *lo* sublim amb *lo* bell.
 3. No discernir *lo* ver de *lo* fals.
- b) 4. *Lo* bo és que ell no en sap res.
 5. *Lo* estrany seria que no vingués.
 6. *Lo* cert és que no l'han pogut haver.
- c) 7. *Lo* intolerable és el seu silenci.
 8. *Lo* estrany és la seva abstenció.
 9. *Lo* inexplicable és la seva desaparició.

En frases com les del grup *a*, és preferible *el* i sols excepcionalment *el que és*; en canvi, en frases com les dels grups *b* i *c* (sobretot *c*), és, en general, més aviat preferible *el que és*.

Ara, en frases com

- d) 10. *Lo* noble del seu capteniment.
 11. *Lo* odiós de la seva presència.
 12. *Lo* sublim de la seva acció.
 13. *Lo* irremeiable del seu mal.

(en què l'adjectiu neutre va acompanyat d'un complement introduït amb la preposició *de*: *del seu capteniment*, *de la seva presència*, etc.), pot encara emprar-se *el* com a substitut de *lo*; però sovint convé de donar un altre tomb a la frase, i el gir *que*, en general, és el més adequat per a substituir *lo+adjectiu+de*, és *el que té de+adjectiu*. Ex.:

10. El que té de noble el seu capteniment.
 11. El que té d'odiós la seva presència.

En els casos en què el sentit de la frase no és el dels exemples *d*, el mitjà millor d'evitar *lo* sol ésser de substituir-lo per un substantiu adequat. / [47]

14. *Lo* més alt de l'illa és el planell X.
La part més alta de l'illa és el planell X.

Àdhuc en els exemples *d*, es pot en algunes ocasions recórrer a aquest mitjà:

10. La noblesa del seu capteniment.

II. Entre aquelles expressions en què l'adjectiu de *lo* varia segons el gènere i el nombre del nom a què es refereix, les més importants són les del tipus següent:

15. Jo admiro *lo* desinteressada *que* és la Maria.
16. Ningú no sap *lo* dolents *que* són aquests xicots.
17. Mai no diries *lo* fatigós *que* és aquell camí.
18. Poc et penses *lo* contentes *que* estaran tes germanes.

Ací, les expressions que resulten de canviar simplement *lo* en *el* són del tot inacceptables. El que es fa ordinàriament és de canviar *lo* en *el* tot transportant l'adjectiu més enllà del verb, ço és, de canviar el gir *lo*+adjectiu+*que*+verb en *el*+*que*+verb+adjectiu:

15. Jo admiro *el que* és desinteressada la Maria (*a*).
16. Ningú no sap *el que* són dolents aquests xicots (*a*).
17. Mai no diries *el que* és fatigós aquell camí (*a*).
18. Poc et penses *el que* estaran contentes tes germanes (*a*).

Assenyalem, però, com a preferible el gir *com*+verb+(*de*)+adjectiu:

15. Jo admiro *com* és (*de*) desinteressada la Maria (*b*).
16. Ningú no sap *com* són (*de*) dolents aquests xicots (*b*).
17. Mai no diries *com* és (*de*) fatigós aquell camí (*b*).
18. Poc et penses *com* estaran (*de*) contentes tes germanes (*b*). / [48]

28. *lo* davant un participi. En aquest cas *el* és dolent: cal, o bé canviar *lo* en *allò* o en un substantiu adequat, o bé mudar el participi en una proposició de relatiu referida a un antecedent neutre (*allò, el* o *ço*. Cp. § 26). Així, són dolents:

1. Contràriament a *l'afirmat* en algunes informacions...
2. Es féu explicar *l'ocorregut*.
3. Nosaltres ens atenem *al dit*.

En 1, calia dir a *allò afirmat*, o *al que ha estat afirmat*, o *al que s'afirmava*, etc. En 2: *el que havia ocorregut*, *els fets ocorreguts*, etc. En 3: *al que hem dit*, *al que vam dir*, *a allò dit*, etc.

29. *lo* davant un adverbi. Generalment es tracta de construccions anàlogues a les estudiades en el § 27-II. Ex.:

M'admira *lo* lluny que són ja.

on sol recórrer-se al gir *a*, però sembla també preferible el gir *b*:

M'admira el que són lluny ja.

M'admira com són de lluny ja.

Són notables les locucions adverbials comparatives, per exemple, en

1. Vina *lo més aviat* que podràs.
2. Fes-ho *lo millor* que sabràs.

on el gir *lo+adverbi+que* pot canviar-se en *com+adverbi* i també en *al+adverbi+que*: / [49]

1. Vina *com* més aviat podràs.
Vina *al* més aviat *que* podràs.
2. Fes-ho *com* millor sabràs.
Fes-ho *al* millor *que* sabràs.

30. *lo* davant un adjectiu determinatiu: *lo molt, lo poc, lo més, lo menys, lo bastant, lo mateix, lo altre, lo demés, lo qual, lo meu, lo teu*, etc. i, relacionats amb aquests, *lo d'ell, lo del meu pare*, etc.

Ací rares vegades són bones les combinacions resultants de canviar *lo* en *el*. És bona *el mateix*; algun cop, *l'altre, el molt, el poc*. Però en la majoria dels casos cal substituir *lo* per *el que és* (o *ço que és* o *allò que és*. Cp. § 27-I), o bé per un substantiu adequat, si no és que s'ha de recórrer a un gir completament distint. Així, serveix a evitar *lo altre* o *lo demés*: *la resta, totes altres coses*; – *lo més que*: *pel cap alt*; – *lo menys que*: *pel cap baix, sempre*; – *lo qual*: *la qual cosa* o *què* (V. més avall); – *lo meu*: *el que és meu, ço del meu*; – *lo de...*: *el que és de..., l'assumpte de..., l'afer de..., etc.*

LO QUAL

1. O hauries d'atorgar que Déu és injust, *lo qual* és impossible.
2. Ell ho deixà tot als seus nebots; *lo qual* ningú no hauria esperat mai. / [50]
3. Tots han arribat bons i sans; de *lo qual* ens hem alegrat molt.
4. Ells ens demanaren de fer les paus; a *lo qual* accedírem de bon grat.

La locució conjuntiva *lo qual* (així com un *lo què* amb *què* a vegades la substituïm) és inacceptable. Podem reemplaçar-la per *la qual cosa* en tots els casos, i, quan ve al darrera de certes preposicions (*a, amb, de, en, per*), també pel simple mot *què*:

1. O hauries d'atorgar que Déu és injust; *la qual cosa* és impossible.
2. Ell ho deixà tot als seus nebots; *la qual cosa* ningú no hauria esperat mai.
3. Tots han arribat bons i sans; de *la qual cosa* ens hem alegrat molt.
4. Tots han arribat bons i sans; de *què* ens hem alegrat molt.
5. Ells ens demanaren de fer les paus; a *la qual cosa* accedírem de bon grat.
6. Ells ens demanaren de fer les paus; a *què* accedírem de bon grat.

Exercici 14.– En les proposicions següents quins *ço* són bons i quins inadmissibles. Feu-hi les correccions que calgui.

1. *Ço* que admirem més en ells és llur perseverança.– 2. Ho ha abassegat tot: *ço* útil i *ço* inútil.– 3. Vejam ara *què* es dedueix de *ço* que acabem de demostrar.– 4. *Ço* estrany és que no hagin encara tornat.– 5. *Ço* estrany de la seva desaparició.– 6. No puc dir-te *ço* que trobo estranya la seva desaparició.– 7. No discerneix *ço* ver de *ço* fals. / [51]

Exercici 15.– Refeu les proposicions on figura un *el* dolent o incorrectament construït:

1. *El* que fa més mal a la gent és de creure que...– 2. I vós no ens haveu respost ni haveu comparegut per ací; *el* qual ens ha desplaçat granment.– 3. L'interessant de l'article ha estat ja comentat per X.– 4. S'ho ha emportat tot: *el* bo i *el* dolent.– 5. No et pots pensar l'interessant que és aquest article.– 6. Ja ho has entès, *el* que t'han explicat?– 7. L'estrany seria que no vingúes.– 8. Us preguem que, deixat a part tot *el* demés, procureu enllestir la feina que us hem encomanat.– 9. Això ja no passarà en *el* successiu.– 10. En *el* referent a les recompenses...– 11. Segons *el* convingut, ara hi has d'anar tu.

CLAU DELS EXERCICIS

Exercici 1.– 1. Ningú no ens ha vist passar.– 2. Mai no diuen el que pensen.– 3. Enlloc no l’hem trobada.– 4. La Maria, no vindrà? Tampoc no vindrà en Pere.– 5. Cap d’elles no ho acceptarà.– 6. Si cap d’elles t’ho pregunta, respon-li que no ho saps.– 7. Si cap d’elles no t’ho vol dir, com ho faràs per a saber-ho?– 8. Si mai els veus, dóna’ls expressions de part meva.– 9. Ho ha dit sense ningú preguntar-li-ho.– 10. En ma vida no he vist una cosa igual.– 11. Res no voldria dir que pogués molestar sa mare.– 12. Si ningú no et pregunta res, no tindràs feina a contestar a ningú.– 13. Si ningú et pregunta res, cal que t’hi miris a contestar-li.– 14. És un home molt valent: res no l’espanta.– 15. Ens escolta sense mai dir una paraula.– 16. Res no us dirà que ja no sapigüeu.– 17. Ni ell ni cap de vosaltres no és capaç d’endevinar-ho. / [52] – 18. Gens no ens alegrarem de la seva derrota.– 19. Si gens de vent hagués fet, ja s’ho hauria emportat tot.– 20. Cap dona no voldrà banyar-s’hi, en aquesta piscina.

Exercici 2.– *doncs* és bo en 1, 3, 4, 7, 10 i 14; és dolent en 2, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13 i 15.

Exercici 3.– 1. Correcte.– 2. En l’època de la dominació francesa, en la qual època moriren els prínceps X. i Y.– 3. El gall dindi, el qual era envejós del pagó...– 5. Hi havia una gran gentada en la qual figuraven els generals X., Y. i Z.– 5. Correcte.– 6. El príncep, el germà del qual era casat amb una de les dues filles de X. ...– 7. Devien quatre mil pessetes, la qual suma pagaren...– 8. Correcte.– 9. És un gran portal les columnes del qual són de marbre.– 10. ... i quatre capsetes de fusta, en les quals capsetes no hi ha res.– 11. Correcte.– 12. L’amo de la casa en la qual estàveu vosaltres...– 13. És el músic

les obres del qual han tingut més èxit...- 14. Celebraren el seu triomf amb aclamacions... Les quals aclamacions arribaven fins...

Exercici 4.- *el que és bo* en 1, 4, 6, 9 i 10; *és dolent* en 2, 3, 5, 7 i 8: - 2. ...noia *de la qual...* (*de qui...*);- 3. documents, *en els quals...* (*en què..., on...*);- 5. ...intransigència, *de la qual...* (*de què...*);- 7. ...obra, *en la qual...* (*en què..., on...*);- 8. L'obra de G. *a la qual* (*a què...*).

Exercici 5.- 1. ...la traducció d'aquesta obra, *de la qual obra han sortit...*- 2. ...aquest autor, les obres del qual són encara llegides...- 3. Era una estàtua d'argent sobre un pedestal de marbre, la qual estàtua fou...- 4. ...fins a quaranta mil pessetes, la qual suma haureu de destinar...- 5. Aquest gran savi, les descobertes del qual influïren... / [53] - 6. ...els llibres que són a l'armari de la sala blava, els quals llibres trametreu...

Exercici 6.- 1. Van portar el malalt, al qual, degut al seu estat, no poguérem fer l'operació.- 2. Aquella és la regió de la qual sens dubte procedeixen la major part dels Sacanell.- 3. I heus ací com fou destruït aquell bosquet, on havíem passat tantes estones delicioses.- 4. Ja no existeix aquella font, on -te'n recordes?- sempre que hi anàvem, trobàvem la Maria amb els nens.- 5. Aquest és l'home que aquest matí, quan passàvem pel pont, hem trobat assegut a la barana.- 6. Això mateix que ara, que ell no és al davant, contes tan minuciosament, ¿per què no ho contes així mateix quan ell et pot sentir?- 7. Vés-te'n a Olot, on són tots ells, a qui, quan els veuràs, pots dir que ja no cal que vinguin per Cap d'any.- 8. Hi havia una gran gentada, en la qual figuraven els generals X., Y. i Z.- 9. Entràrem al pati, on eren tots jugant a pilota.

Exercici 7.- 1. Aquell home de qui deien tant de mal...- 2. Ja és aquí la caixa on posarem els llibres.- 3. Era el mateix pescador a qui havíem llogat la barca.- 4. ...és aquell puig del qual han tret tots els arbres.- 5. Són pins gegants les arrels dels quals arriben fins més enllà del clos.- 6. És aquell castell que tenia una torre quadrada i en el qual han fet ara un campanaret.- 7. És una planta de la qual es treu aquesta essència.- 8. L'advocat al qual (a qui) vam anar a demanar consell...- 9. És un indret del bosc en el qual (on) a penes entra la claror.

Exercici 8.- 1. Estem segurs que ho faran.- 2. Correcte.- 3. Això que ens dieu -que moltes vegades ens haveu escrit i no us hem respost- sapigueu que us hem / [54] escrit almenys dues vegades...- 4. ...donàreu lloc que ells

tinguessin temps de...– 5. T'ho diré amb la condició que no ho diguis a ells.– 6. Correcte.– 7. Teníem por que no vindrien.– 8. Correcte.– 9. No tinc gaire confiança que ens ajudin com caldria.– 10. Es gloriegen que els seus deixebles són...– 11. Correcte.– 12. Correcte.– 13. Correcte.– 14. Això és la millor prova que ells no en sabien res.– 15. Aspiraven que els fos concedida aquella gràcia.

Exercici 9.– 1. Correcte.– 2. Va girar-se un peu, i el vam haver d'acompanyar fins a casa seva.– 3. Atacaren violentament l'enemic i aconseguiren fer-lo recular vuit quilòmetres.– 4. Va menjar massa, i li va fer mal i va haver-se de ficar al llit.– 5. Ens havíem errat de camí i vam haver de tornar endarrera més d'un quilòmetre.– 6. Hem anat a B i hem atacat l'enemic, que s'ha vist obligat a recular.– 7. Correcte.– 8. Caigué daltabaix del pont i topà de cap contra un roc del torrent.– 9. Correcte.– 10. Va morir dissabte i va ésser enterrat diumenge.– 11. Correcte.– 12. Li escrivírem, i ens contestà l'endemà mateix.– 13. Donant moltes voltes pel bosc, a l'últim vaig trobar-ho i ho vaig comunicar tot seguit al seu amo.

Exercici 10.– 1. Pel camí hem trobat dos homes que anaven cap al poble.– 2. Correcte.– 3. La coneixes, la senyoreta X.?– 4. Han assassinat el fill del moliner.– 5. El gos encaçava una gallina; el gat, una rata.– 6. Ja heu pujat el malalt en el cotxe?– 7. Correcte.– 8. Qui has vist?– 9. Correcte.– 10. Qui has saludat, ara?– 11. Això no afecta els teus interessos.– 12. Abraça ton pare de part meva.– 13. Crideu les nenes, que ja és hora de sopar.– 14. Ell estimava la Maria; tu, la Joana.– 15. Correcte.– 16. Correcte.– 17. Correcte.– 18. Correcte.– 19. / [55] Obeïu la mare.– 20. Correcte.– 21. Recordes la meva àvia?

Exercici 11.– *en* és correcte en 2, 5, 7 i 10; cal reemplaçar-lo per *a* en 1, 3, 4, 6, 8 i 9.

Exercici 12.– 1. Ja has pujat l'armari al segon pis?– Ara *l'hi* pujaré.– 2. No *li* prenguis el gos.– No tinguis por: no *l'hi* prendré.– 3. *Li* cedíem l'hort; *l'hi* cedíem, i no l'ha volgut.– 4. És ell que m'hi empeny a mi; jo no *l'hi* empenyo.– 5. Si ell la volia comprar, prou *la hi* vendrien.– 6. Ja has escrit al teu pare? – Avui *li* escriuré.– 7. Ell no sap d'escriure. Vols escriure-*la-hi* tu, la carta? Si no, *la hi* escriuré jo.– 8. Quan va ésser a Barcelona va comprar un llit de caoba; però encara no *l'hi* han enviat.– 9. Ho havem rebut avui i *li ho* trametrem demà.– 10. Digueu-*li* que vingui.– 11. Si no *li* parles més alt, no et sentirà pas.– 12. La Maria voldria un vestit nou. Per què no *l'hi* com-

pres.– 13. No sé on se fica, el teu germà. Abans el trobava cada dia al cafè; ara no *l'hi* veig mai.– 14. *Li* fa mal l'orella.– 15. Encara no *li* heu fet el galliner? Ja *l'hi* podeu fer aquesta setmana mateix.

Exercici 13.– 1. En Joan, dieu que va comprar aquests mobles ahir, i no *els hi* enviareu fins demà. Envieu-*los-hi* ara.– 2. Volen les joies. Per què no *els les* doneu?– 3. Si ja no necessiteu els cànecs que us han deixat, per què no *els els* torneu ?– 4. Si t'ho pregunten, què *els* diràs?– 5. Si t'ho pregunten, que *els ho* diràs?– 6. No ens ho demanis, això, a nosaltres: demana'*ls-ho* a ells.– 7. Si et sembla, dóna'*ls-ho* tot.– 8. *Els* deixarem les eines si ens les demanen. I tu, no *els les* deixaries?– 9. Ja *els* érem molt a prop.– 10. Ja *els* he dit que no és veritat; però caldrà que / [56] *els ho* torni a dir.– 11. Ells ens els tiren, i nosaltres *els els* tornem a tirar.– 12. Jo *els* he sentit a dir que ho tenen amagat. No *els ho* has sentit a dir, tu?– 13. Aquelles noies deuen trobar estrany que no *els* presentem els nostres amics.– 14. Ja *els* hem pagat les sis cadires. Que us pensàveu que no *els les* pagaríem mai?– 15. Els companys extraviats no eren ja lluny; encara no els vèiem; però ja *els* sentíem les veus.– 16. *Els* compraré una bossa i *els l'*ompliré de bombons.– 17. Demanen pilotes, i ja *els n'*hem donat mitja dotzena.– 18. L'aigua *els* arribava als genolls.– 19. Això, no *els ho* proposis.– 20. Digueu-*los* que entrin. Si no, ja *els ho* direm nosaltres.– 21. Treu aquests llibres del calaix. No sé per què *els hi* has posats.

Exercici 14.– 1. *ço bo* (reemplaçable, però, per *el*).– 2. Ho ha abassegat tot: l'útil i l'inútil.– 3. *ço bo* (substituïble, però, per *això* o *el*).– 4. El que és estrany és que...– 5. El que té d'estrany la...– 6. No puc dir-te el que... (millor: No puc dir-te com...).– 7. No discerneix el ver del fals.

Exercici 15.– 1. Correcte.– 2. ...la qual cosa ens ha desplaçat...– 3. El que té d'interessant l'article...– 4. Correcte.– 5. No et pots pensar el que és... (o: No et pots pensar com és d'...).– 6. Correcte.– 7. El que seria estrany és que... (o La cosa estranya seria que...).– 8..., totes altres coses deixades a part,...– 9. Això ja no passarà d'ací (d'ara, d'avui) endavant.– 10. En allò que es refereix a... (o: Concernint..., Tocant...).– 11. Segons el que vam convenir... / [57]

ÍNDIX ALFABÈTIC

- a*, preposició:
 – davant un infinitiu 16;
 – en els complements directes 15
- ademés* 4
- això que* 26
- allò que* 26
- a què* 11
- baix-sota* 17
- caldre* 13
- cap* 1, 2
- ço que* 26
- ço del meu* 30
- cuyo* 6, 8
- demés* conjunció 4
- demés* adjectiu 24, 30
- de què* 11
- doncs* 3
- el*, substitut de *lo* 26, 27, 28, 29, 30
- el... del qual* 8
- el mateix* 23
- el qual* 7, 8
- el que* 7, 26
- el què* 26
- el quin* 6
- els demás* 24
- els el* 20
- els els* 20
- els en hi* 21
- els hi* 20
- els ho* 20
- els la* 20
- els les* 20
- en*, preposició, davant un infinitiu 16
- encara* 4
- encara més* 4
- endemés* 4
- enlloc* 1, 2
- en què* 11
- gens* 1, 2
- gerundi* 14
- haver-hi que* 13
- hi* 18, 19, 20
- ho* 18, 20
- interrogatiu* 6
- ja que* 3
- la hi* 18
- la qual cosa* 30
- l'hi* 18
- li* 18
- li ho* 18
- l'í* 21
- lo* 25, 26, 27, 28, 29, 30
- lo demás* 30
- lo qual* 30
- lo que* 26
- llur* 22
- mai* 1, 2
- mateix* 23
- n'hi* 21
- ni* 2
- ningú* 1, 2
- no* 1
- no gens* 2
- no res* 2
- no res menys* 4
- oimés* 4
- omissió de la conjunció *que* 12
- omissió de la partícula *no* 1
- perquè* 3
- per tal com* 3
- puix* 3
- puix que* 3
- qual* 7, 8
- qualssevol* 24
- que*:
 –pron. relatiu 7, 10;
 –conjunció 11, 12, 13
- què* 11
- quin quina* 6
- relatiu* 5,6
- res* 1, 2
- seu – llur* 22
- sota – baix* 17
- tampoc* 1, 2
- tenir que* 13
- totes altres coses* 30
- tots altres* 24
- ultra* 4
- ultra això* 4
- vist que* 3 / [58]

TAULA

Advertiment	5
§ 1.- Omissió indeguda de la partícula no	7
<i>Exercici 1</i>	8
§ 2.- res i no res , gens i no gens	9
Exemples de res , ningú , cap , &. en les proposicions afirmatives i negatives	9
§ 3.- doncs	11
<i>Exercici 2</i>	11
§ 4.- ademés	12
a. Mots relatius i interrogatius.	
§§ 5 i 6.- quin – qual	14
<i>Exercici 3</i>	16
§ 7.- el que - el qual	17
<i>Exercici 4</i>	17
§ 8.- qual – el qual – el... del qual	18
<i>Exercici 5</i>	19
§ 9.- Defecte consistent a expressar dues vegades un mateix complement mitjançant el mot relatiu i un pronom feble adjuntat al verb	19
<i>Exercici 6</i>	20
§ 10.- que en lloc d'altres relatius	21
<i>Exercici 7</i>	22
b. Conjunció que .	
§ 11.- que – de què , a què , en què	22
<i>Exercici 8</i>	25 / [59]
§ 12.- Omissió indeguda de la conjunció que	25
§ 13.- Tenir que i haver-hi que	26
c. Frases de gerundi.	
§ 14.- Ús indegut del gerundi	26
<i>Exercici 9</i>	27
d. Preposicions.	
§ 15.- a en els complements directes	28

<i>Exercici 10</i>	29
§ 16.- a i en davant un infinitiu.....	30
<i>Exercici 11</i>	30
§ 17.- baix – sota.....	31
§ 18.- li – l’hi – la hi – li ho.....	32
<i>Exercici 12</i>	33
§ 19.- els, plural de li.....	34
§ 20.- els hi.....	35
§ 21.- els en hi i n’hi.....	37
<i>Exercici 13</i>	38
§ 22.- llur.....	39
§ 23.- el mateix.....	40
§ 24.- demés.....	41
§§ 25, 26, 27, 28, 29 i 30.- lo neutre.....	42
<i>Exercici 14</i>	50
<i>Exercici 15</i>	51
—————	
Clau dels exercicis.....	51
Índex alfabètic.....	57